

EINDEJAARSKINDEKES

Hebt u zich wel eens afgevraagd waarom Kerstmis zo vlak voor Nieuwjaar valt? Waarom werd Jezus in de laatste week van het jaar geboren? Waarom stuurde een zo rationeel iemand als God zijn Heilige Geest er midden maart op uit om Maria te bevruchten en niet een week eerder of later?

Natuurlijk weten we niet precies wanneer Jezus geboren werd, we vieren nu alleen feest ter herdenking van zijn geboorte. Tot ca. 330 AD deden Christenen dat overigens net na Nieuwjaar, op Driekoningen. De vraag blijft wat nu de beste tijd is om kinderen te krijgen, vlak voor of vlak na Nieuwjaar.

Het antwoord is vlak vóór, omdat u dan meer kinderaftrek van de belasting krijgt. In Nederland maakt het trouwens niet zoveel uit omdat de kinderaftrek per kwartaal berekend wordt en het om een relatief klein bedrag (*f* 475) gaat. In andere landen is de belastingdienst niet zo flexibel. In de VS bijvoorbeeld krijgt men, als het kind nog in december geboren wordt, over het hele jaar 2000 nog belastingkorting. Als het kind pas in januari 2001 geboren wordt loopt men een substantieel bedrag aan inkomen mis. Een gemiddeld gezin met twee kinderen verhoogt het inkomen met ongeveer \$500, een alleenstaande moeder met een laag inkomen van \$10.000 gaat er zelfs meer dan \$2.500 op vooruit als zij het geboortetijdstip goed kiest.

Economie is de wetenschap van de rationele keuzes en de calculerende burger. De veronderstelling is dat, daar waar iets te kiezen valt, de keuze dusdanig gemaakt wordt dat men er optimaal profijt van trekt. Dat geboortetijdstippen te kiezen zijn zien we ook in Nederland waar vrouwen steeds later kinderen krijgen. In 1970 waren vrouwen gemiddeld 24 jaar op het moment dat hun eerste kind geboren werd, nu ligt die leeftijd boven de 29. Voorbehoedmiddelen en moderne temperatuurmethoden maken gedetailleerde planning van het conceptiemoment mogelijk. Ook het geboortetijdstip kan geregisseerd worden, bijvoorbeeld door de bevalling in te leiden. Dit laatste geldt zeker in landen als de VS waar relatief veel bevallingen operatief plaats vinden.

Dat geboortetijdstippen gekozen worden blijkt ook uit de data. In de VS worden op een gemiddelde werkdag 30% meer kinderen geboren dan tijdens een dag in het weekend, een verschil dat

te groot is om het toevallig te noemen. Men maakt een afspraak om een kind geboren te laten worden en de dokter is in het weekend liever vrij.

Als geboortetijdstippen gekozen worden mogen we dus ook aannemen dat ze rationeel gekozen worden. De data leveren ook hiervoor het bewijs. In de VS worden in de laatste week van het oude jaar veel meer baby's geboren dan in de eerste week van het nieuwe. Diegenen die voor een vroege geboorte kiezen winnen daar gemiddeld \$433 bij. Ouders die de geboorte tot na Nieuwjaar uitstellen zijn niet volledig irrationeel; zij hebben er doodeenvoudig minder baat bij de geboorte naar voren te halen, gemiddeld zouden ze er slechts \$366 op vooruit gaan.

In de VS wordt voorgesteld het gemiddeld belastingvoordeel te verhogen van ongeveer \$400 naar \$900. Dit zal meer ouders ertoe verleiden de geboorte nog in het oude jaar te laten plaatsvinden. In het vakblad *Journal of Political Economy* wordt berekend dat, als gevolg hiervan, **b** deel van de geboortes rond Nieuwjaar vóór 1 januari zal plaatsvinden en slechts **a** deel daarna. Deze strategische reactie van de calculerende burger leidt ertoe dat de Amerikaanse overheid \$18 miljoen aan extra uitgaven zal hebben.

Als geboortes rationeel gepland worden is er geen reden om aan te nemen dat andere beslissingen minder rationeel zullen zijn. Zo mag men bijvoorbeeld, in tegenstelling tot de ANWB, verwachten dat automobilisten wel op prijsprikkels zullen reageren en dat rekeningrijden een succes zal worden. Analoog zullen prikkels in de WAO en kortingen bij de WW effect sorteren en zal het nieuwe belastingstelsel de prijs van huizen verder opdrijven.

Ik wens u alvast een rationeel 2001.

Eric van Damme